

Pagna ewlenija>Proċeduri tal-qorti>Kawżi ċivili>Smigh ta' xhieda

Fil-qasam tal-gustizzja ċivili, il-proċeduri u l-proċedimenti pendenti mibdija fi tmiem il-perjodu ta' tranżizzjoni se jkomplu skont il-liġi tal-UE. Il-Portal tal-e-Ġustizzja, abbażi tal-ftehim reċiproku mar-Renju Unit, se jżomm l-informazzjoni rilevanti marbuta mar-Renju Unit sa tmiem l-2024.

Smigh ta' xhieda

L-Irlanda ta' fuq

1 L-oneru tal-provi

1.1 X'inhuma r-regoli dwar l-oneru tal-provi?

B'mod ġenerali, l-oneru tal-prova jaqa' fuq il-parti li tkun qed tfitteż li sserraħ fuq kwalunkwe fatt partikolari. Ir-rikorrent (fl-Irlanda ta' Fuq imsejjaħ "l-attur") għandu jipprova l-fatti li jagħtu lok għat-talba u l-konvenut għandu jagħti provi ta' dawk il-fatti li huwa jixtieq iserraħ fuqhom meta jiddefendi t-talba.

1.2 Hemm xi regoli li permezz tagħhom ċerti fatti jiġu eżentati mill-oneru tal-provi? F'liema każijiet? Jistgħu jiġu ppreżentati provi sabiex jiġi ppruvat li preżunzjoni legali partikolari mhix valida?

Il-fatti jistgħu jiġu eżentati mill-oneru tal-prova bil-liġi jew b'kuntratt preeżistenti bejn il-partijiet. Barra minn hekk, il-qorti tista' tikkunsidra ċerti fatti ppruvati billi "tiehu konjizzjoni ġudizzjarja" ("taking judicial notice"), pereżempju, kwistjonijiet ta' għarfien ġenerali. Xi preżunzjonijiet jitqiesu bħala preżunti b'mod konkluziv, pereżempju, jekk statut jipprovdi li dan ikun hekk, waqt li oħrajn jistgħu jiġu kkonfutati, pereżempju, is-suppożizzjoni li persuna tkun f'sensiha.

1.3 Sa liema livell trid tkun konvinta l-qorti sabiex tagħti sentenza li tissejjes fuq l-eżistenza ta' dak il-fatt?

Il-qorti jeħtiġilha tkun konvinta minn fatt fil-"bilanċ tal-probabbiltajiet", jiġifieri li mill-inqas 51% x'aktarx li huwa veru meta mqabbel ma' 49% x'aktarx li mhux veru. Ladarba jkun hemm prova li fatt huwa fil-bilanċ tal-probabbiltajiet, dan jitqies li jkun stabbilit.

2 Is-smigh tal-provi

2.1 Għas-smigh tal-provi dejjem ikun meħtieġ li jsir rikors minn parti, jew huwa wkoll possibbli li f'ċerti każijiet l-imħallef jisma' l-provi fuq l-inizjattiva tiegħu stess?

Hija r-regola ġenerali li mħallef ma jistax jittlob l-attenzenza ta' xhud, hliet f'ċirkostanzi limitati, iżda jista' jsejjaħ xhud u jerga' jsejjaħ xhud li diġà ġie msejjaħ. Bis-saħħa tar-regoli li jirregolaw il-proċedura tal-qorti fl-Irlanda ta' Fuq, il-qorti għandha d-diskrezzjoni li tordna lil kwalunkwe persuna tattendi l-proċedimenti u tipproduci dokument.

2.2 Jekk ir-rikors min-naħa ta' parti għall-ġbir tal-provi jintlaqa', x'isir wara?

Jekk parti, normalment permezz tal-avukat tagħha, tkun tista' ssejjaħ xhud partikolari sabiex jixhed, l-avukat tagħha stess jagħmel mistoqsijiet lix-xhud (dan jissejjaħ "eżami") (evidence-in-chief) u mbagħad l-avukat tal-parti l-oħra jkun jista' jagħmel kontroezami tax-xhud. L-Imħallef jista' jagħmel mistoqsijiet lix-xhud u jstieden lill-avukat sabiex isegwu, jekk ikunu jixtiequ, fuq kwalunkwe faġa li tirriżulta mill-mistoqsijiet li jkun għamel.

2.3 F'liema każijiet il-qorti tista' tiċhad ir-rikors ta' parti għall-ġbir tal-provi?

F'ċerti każijiet, pereżempju, meta xhud ikun se jattendi seduta privata, il-permess tal-qorti għandu jintalab qabel ma x-xhud ikun jista' jiġi mħarrek uffiċjalment biex jattendi. Inkella, il-qorti ma jkollha l-ebda kontroll fuq liema xhieda jkun mitluba jixhdu għalkemm tista' timponi pjeni fuq il-partijiet li jsejju xhieda mhux meħtieġa.

2.4 X'inhuma l-mezzi differenti biex isiru l-provi?

Il-metodu ewlieni ta' prova huwa permezz ta' xhieda bil-fomm. Tista' tintuża wkoll xhieda bil-miktub, bħal rapporti minn esperti, u evidenza dokumentarja, bħal mapep.

2.5 X'inhuma l-mezzi biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda u huma differenti mill-mezzi użati biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda tal-periti tal-qorti? X'inhuma r-regoli fir-rigward tas-sottomissjoni ta' provi bil-miktub u ta' perizji/opinjoni ta' esperti?

Il-mezz prinċipali ta' provi huwa permezz ta' evidenza orali tal-partijiet u x-xhieda tagħhom. L-evidenza tax-xhieda esperti, pereżempju, tobba u inginiera, tista' tittiehed minn rapport bil-miktub bi ftehim. Ix-xhud jista' mbagħad jiġi mistoqsi fuq punti partikolari. Ir-regoli tal-Qorti fl-Irlanda ta' Fuq jirrestrinġu n-numru ta' xhieda esperti li jistgħu jagħtu xhieda orali għal żewġ esperti mediċi u esperti ieħor sakemm il-Qorti ma tagħtix permess biex jissejju aktar.

Il-mapep u d-dokumenti jistgħu jintużaw ukoll bħala evidenza u l-awtenticità tagħhom trid tiġi ppruvata għas-sodisfazzjon tal-qorti. Barra minn hekk, jista' jkun li l-qorti tkun trid tagħmel aċċess fuq il-post jew thares lejn oġġett fiżiku jekk tħoss li dan għandu xi valur probatorju.

2.6 Hemm xi mezzi ta' prova li huma iktar b'saħħithom minn oħrajn?

Huwa dejjem fid-diskrezzjoni tal-qorti biex tiddeċiedi x'piż għandu jingħata lil kull biċċa evidenza partikolari.

2.7 Hemm obbligu li jintużaw ċerti mezzi ta' prova biex jiġu ppruvati xi fatti partikolari?

Hemm preżunzjoni li l-fatti jiġu pprovati bil-fomm u fil-qorti miftuħa.

2.8 Ix-xhieda huma obbligati bil-liġi li jixhdu?

Xhud kompetenti li jkun ġie mħarrek biex jagħti xhieda huwa obligat li jidher fis-smigh u n-nuqqas li jagħmel dan huwa disprezz tal-qorti.

2.9 F'liema ċirkostanzi jistgħu jirrifjutaw li jixhdu?

Parti tista' titlob "privileġġ" milli jkollha tagħti evidenza fuq il-baži tal-eżistenza ta' relazzjoni professjonali legali; l-awtoinkriminazzjoni tagħha jew tal-konjuġi tagħha; l-interess pubbliku u l-amministrazzjoni tal-ġustizzja. Hemm forom oħra ta' privileġġ li huma garantiti mill-istatut, pereżempju l-privileġġ diplomatiku. Barra minn hekk, hemm privileġġ diskrezzjonali, pereżempju, fir-rigward tal-informazzjoni mogħtija b'kunfidenzjalità.

2.10 Jekk persuna tirrifjuta li tixhed tista' tingħata multa jew tiġi sfurzata tixhed?

Iva. Xhud ikun hanti ta' disprezz tal-qorti jekk jonqos milli jidher wara li jkun ġie debitament notifikat b'taħrika tax-xhieda jew b'ċitazzjoni. L-Imħallef jista' mbagħad jimponi multa jew perjodu ta' prigunerija u jittlob lix-xhud sabiex ineħhi d-disprezz billi jattendi u jixhed.

2.11 Hemm persuni li ma jistgħux jixhdu?

Il-kapaċità hija l-kriterju ġenerali għall-ghoti ta' evidenza. Persuna titqies li tkun kapaċi tixhed sakemm ma tkunx inkapaċi li tifhem id-dover impost mill-ġurament minħabba l-infanzja jew, pereżempju, id-dimenzja; sakemm ma tkunx l-imħallef fil-kawża jew sakemm ma tkunx tista' titlob privileġġ.

2.12 X'inhu r-rwol tal-imħallef u tal-partijiet fis-smigh ta' xhud? B'liema kundizzjonijiet jista' jinstema' xhud permezz ta' vidjokonferenza jew ta' mezzi tekniċi oħrajn?

Ir-rwol tal-partijiet, li normalment ikunu rappreżentati mill-avukati (għalkemm hemm dispożizzjoni li persuna tista' tirrappreżenta lilha nnifisha) huwa li jipprezentaw evidenza lill-qorti biex jipprovaw il-każ tagħhom abbażi tal-bilanċ tal-probabbiltajiet. L-Imħallef jaġixxi ta' arbitru sabiex jiżgura li l-interrogazzjoni tax-xhieda tkun ġusta, legali u rilevanti għall-punti inkwistjoni fil-każ. L-Imħallef jista' jinterroga lix-xhieda huwa stess, iżda jippermetti lill-avukati tal-partijiet li jsegwu kwalunkwe linja li tirriżulta mix-xhud bħala risposta għall-mistoqsijiet tiegħu.

Meta l-espert ma jkunx jista' jigi minn ġurisdizzjoni oħra issa qed isir użu limitat, pereżempju fil-Qorti Superjuri (High Court) f'Belfast, biex tiġi ffaċilitata l-evidenza esperta permezz ta' vidjokonnessjoni jew permezz tal-iSkype.

3 Il-valutazzjoni tal-provi

3.1 Meta l-provi ma jkunux inkisbu b'mod legali minn parti, il-qorti jkollha xi restrizzjonijiet meta tagħti s-sentenza tagħha?

Il-qorti m'għandhiex diskrezzjoni ġenerali biex teskludi evidenza li tkun inkisbet b'mod ingiust. L-evidenza tista' tiġi eskluża biss meta jkun hemm awtorità statutorja li dan isir jew meta din tkun inqatgħet mill-atti minhabba li tkun skandaluża jew abbuż tal-proċess.

3.2 Bħala parti fil-kawża, id-dikjarazzjoni tiegħi tghodd bħala prova?

Iva, il-partijiet fil-każ jistgħu jagħtu xhieda f'isimhom stess.

Holoq relatati

[Is-Servizz tal-qrati u t-tribunali tal-Irlanda ta' Fuq](#)

L-aħħar aġġornament: 09/09/2021

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhix fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.